

Thimo de Nijs, Universiteit Leiden

Handel met een handkar

Venters in Hollandse steden in de jaren dertig

Tabel 1. Aantallen venters in 1920 en 1930

Gebied	1920	1930	Toename	Inwoners per venter
Amsterdam	2933	5474	87%	138
Rotterdam	1611	2676	66%	219
Den Haag en omgeving	1557	2371	52%	199
Zaanstreek	323	558	73%	111
West-Noordholland, Westfriesland	762	1166	53%	160
Duinstreek	894	1780	99%	202
Noordholland-Noorderkwartier	536	662	24%	85
Haarlemmermeer	253	637	152%	92
Vecht- en IJsselstreek	300	715	138%	153
Het Gooi en Oost-Utrecht	1170	1676	43%	152
Leiden en het Rijngebied	668	898	34%	177
Midden Zuidholland	506	951	88%	199
Nieuwe Waterweg	252	364	44%	260
Betuwe en Oost-Rijngebied	550	1032	88%	101
Zuidhollandsche Eilanden	356	635	78%	181
Totaal Nederland	712	1270	78%	181

Grote Marktstraat, man met feestballonnen

Fotonummer: **1.51456**, Datum: ca. 1935,
1 zwartwitfoto 23 x 15 cm

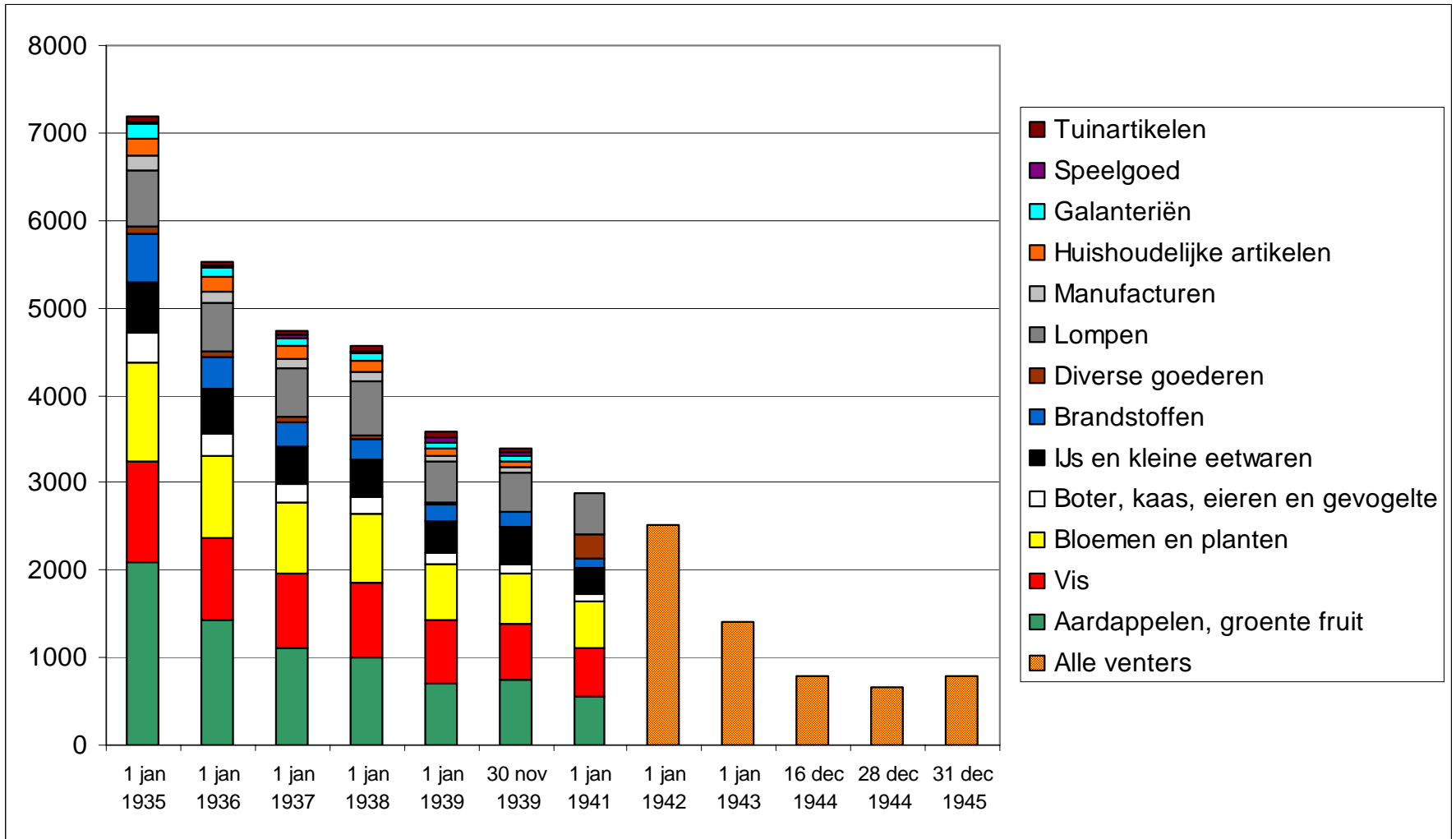
Den Haag, bloemenverkoop op straat

Fotonummer: **1.51334**, Fotograaf: **Gompers**,
Datum: ca. 1938, 1 zwartwitfoto 17 x 12 cm

Aquarel André Vlaanderen (Gemeentearchief Amsterdam)

Grafiek 1. Aantal ventvergunningen in Amsterdam, 1935-1945

Bron: Huberts, *De Amsterdamse venters*, 58-59 en Nationaal Archief (2.06.001, inv.nr. 4457).

Tjonge, jonge, wat is 't warm, ik denk da'k er me jassie bij uit doe!

A¹

Ongewassen in z'n pef... vieze varkens... worden niet vet, zand schuurt de maag!

D

A²

De uitsallingen op straat genieten steeds de grootste belangstelling van vliegen en..... handen.

C

B²

moete aarebaar!!!!

B¹

Ik krijg der 'n droge keel van; effe 'n versche wurm an de haak slaan

André Vlaanderen - 1901

Aquarel André Vlaanderen (Gemeentearchief Amsterdam)

Tabel 2. Aantallen venters naar verkochte waren 1938-1940

Jaar	1938			1939			1940			voorgestelde maxima		
	Inw van Leiden	bui-ten Leiden	To-taal	Inw van Leiden	bui-ten Leiden	To-taal	Inw van Leiden	Bui-ten Leiden	To-taal	Inw van Leiden	Bui-ten Leiden	To-taal
Branche												
1. aardappelen, groenten fruit	81	57	138	73	51	124	53	28	81	75		75
2. Bloemen en planten	52	127	179	35	80	115	30	64	94	30	30	60
3. Galanteriën	29	18	47	21	3	24	20	1	21	15		15
4. Visch	5	107	112	4	94	98	3	81	84	85		85
5. Consumptieijs	55	4	59	19		19	37	2	39	40		40
6. Petroleum	19		19	12		12	5	2	7	10		10
7. Boter, kaas en eieren	17	82	99	12	62	74	5	11	16	15		15
8. Huishoudelijke artikelen	37	54	91	28	13	41	20	3	23	25		25
9. Diverse waren	3	10	13	3		3	5	4	9	25		25
Totaal	298	459	757	207	303	510	178	196	374	350		350

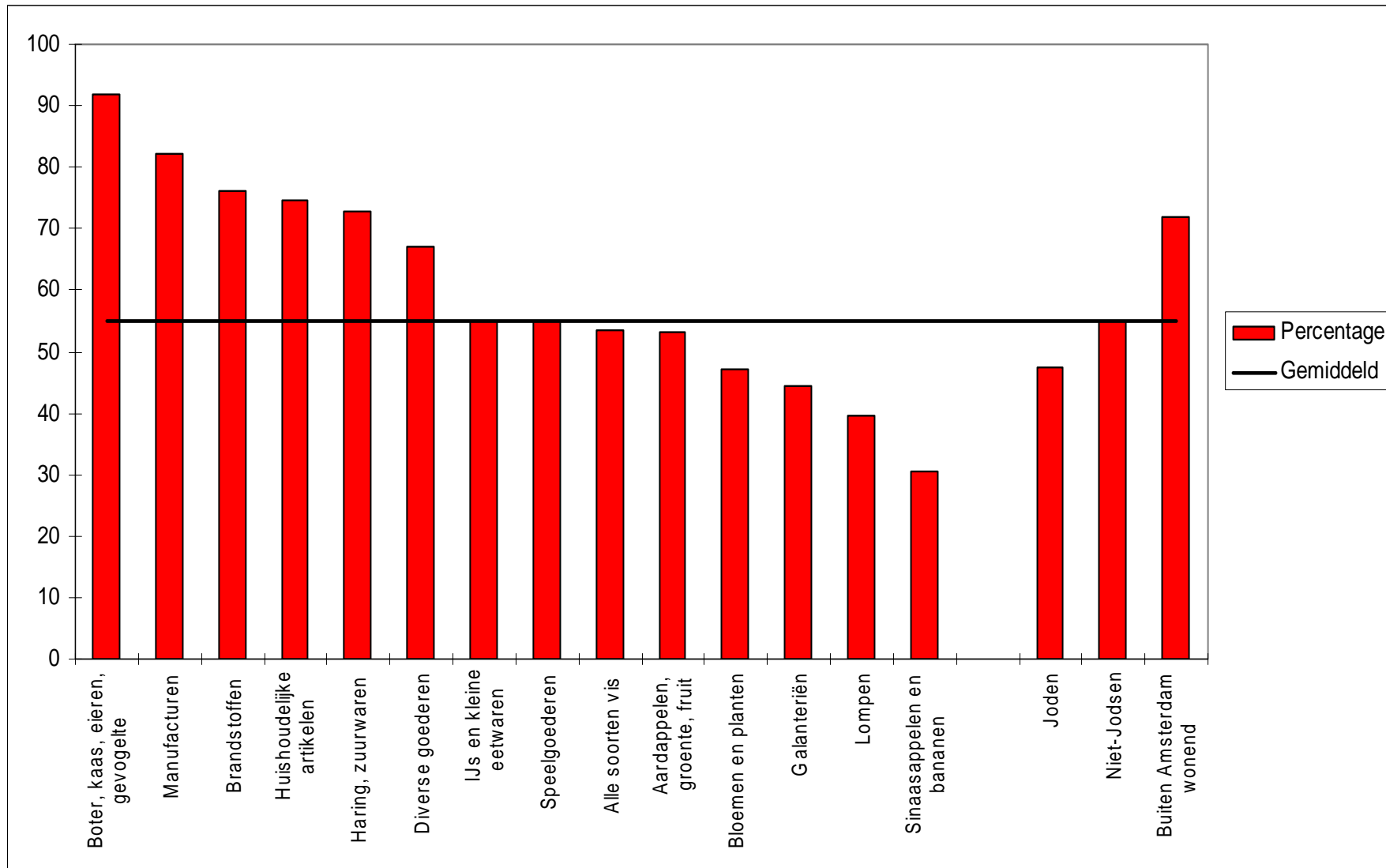
'Haring- en Vischhandel' van C. Groen op een onbekende plek, 1935

Fotonummer: 5.04998, Fotograaf: Maraboe, Studio Datum: ca. 1935 1 zwartwitfoto 12 x 17 cm

Grafiek 2.

Perc. Amsterdamse venters dat nooit steun hoefde aan te vragen, 1936

Bron: Huberts, *De Amsterdamse venters*, 95.

Geliefkoosde verzamelplaats van de lantaarntende, straatlopende
rijpere jeugd, die hun zakgeld en ook het niet altijd verlijk verkregen
geld verspillen aan soms onzindelijk bereid ijs.
De habitues consumeren ook op
rekening en staan dan bij den
salonhouder voortdurend in 't krijt.

E

FRUITEN IJS
FRUITEN IJS
FRUITEN IJS

Bij gebrek aan warenkennis worden de tanden
slechts even in de appelen gezet om de zure van
de zoete te kunnen onderscheiden.....Wat niet
weet, dat niet deert!

E

E

De pseudo-ijsfabriek

André Vlaanderen
1877

Aquarel André Vlaanderen (Gemeentearchief Amsterdam)